

**Główny Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa**

Andrzej Chodkowski

Warszawa, 31.10.2023 r.

SAiK.0901.7.2023.4

Pan
Bartłomiej Wasilewski
Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
w Olsztynie

Dotyczy sprawy: Kontrola problemowa WIORIN Olsztyn

Wystąpienie pokontrolne

po kontroli Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Olsztynie przeprowadzonej w dniach 13 – 14 września 2023 r. przez pracowników Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie:

- Wiesława Cieślaka – głównego specjalistę,
- Aleksandra Jasińskiego – głównego specjalistę.

Zakres kontroli: dokumentacja za rok 2021/2023 dotycząca:

- I. nadzoru nad przemieszczaniem ziemniaków do państw członkowskich UE w świetle nowych zasad obowiązujących od 15.07.2022 r.,
- II. prowadzenie spraw związanych z podejrzeniem popełnienia przestępstwa stwierdzonym w wyniku kontroli przeprowadzonej przez WIORiN.

Informacji kontrolującym udzielała Pani Mariola Osińska-Zduniak – z-ca WIORiN w Olsztynie

Ustalenia.

Ad. I. Nadzór nad przemieszczaniem ziemniaków do państw członkowskich UE

Od 15.07.2022 r. do dnia niniejszej kontroli na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wpłynął tylko jeden wniosek o wydanie paszportów dla bulw ziemniaka w związku z ich planowanym przemieszczeniem do innego państwa UE. Wniosek złożył w oddziale w Gołdapi pan Grzegorz Pawlukanis zamieszczając informację, że planuje przemieścić do Niemiec ziemniaki konsumpcyjne odmiany Irga w ilości 9,99 tony (333 opakowania po 30 kg). W aktach sprawy oprócz przedmiotowego wniosku znajduje się następująca dokumentacja:

- a) zlecenie pobrania prób do badań laboratoryjnych w celu wydania paszportów roślin,
- b) Protokół kontroli z dnia 5.09.2022 r. przeprowadzonej na w/w zlecenie sporządzonym przez inspektorów z Oddziału w Gołdapi: Agnieszkę Dojlido-Wutke – kierownika Oddziału i Leszka Ćwika. Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 10 ust.1 lit.a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin (...) (Dz.U. UE L95 z 7.04.2017 r.) oraz Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/1194 z dnia 11 lipca 2022 r.

ustanawiającego środki w celu zwalczania i zapobiegania rozprzestrzeniania się *Clavibacter sepedonicus* i *Ralstonia solanacearum*.

Kontrolą objęto zdrowotność partii ziemniaków jadalnych odm. Irga w ilości 9,99 tony. Kontrola makroskopowa pobranej próby nie wykazała objawów występowania agrofagów. Z 20 losowo wybranych worków pobrano próbę 200 bulw zapakowano i zaplombowano. Zobowiązano kontrolowanego, aby we własnym zakresie dostarczył pobraną próbę ziemniaków do Oddziału CL w Olsztynie celem przebadania na obecność ww. bakterii

c) protokół pobrania próby gołd/24/22 z dnia 5.09.2022 r. – z czynności, opisanych w protokole z kontroli gospodarstwa.

d) sprawozdanie z badań nr CL.OL.1.F.713.298.2022 z informacją o niewykryciu obecności *Cs* i *Rs* – wyniki badań ujemne.

Po zaakceptowaniu wniosku przez kierownika oddziału Panią Agnieszkę Dojlido-Wutke, WIORiN Olsztyn wydrukował paszporty i wysłał Pocztexem do wnioskodawcy (dowód nadania w aktach sprawy).

Ad II. Prowadzenie spraw związanych z podejrzeniem popełnienia przestępstwa stwierdzonym w wyniku kontroli przeprowadzonej przez WIORiN.

W latach 2022-2023 Wojewódzki Inspektor nie prowadził spraw związanych z podejrzeniem popełnienia przestępstw stwierdzonym w wyniku kontroli przeprowadzonych przez pracowników WIORiN. Nie było spraw dotyczących fałszowania środków ochrony roślin lub wprowadzania takich środków do obrotu.

W dokumentacji spraw kierowanych do organów ścigania udostępnionej kontrolującym znajdują się 4 zawiadomienia skierowane do Prokuratury Rejonowej w Braniewie z związku z podejrzeniem podrabiania świadectw fitosanitarnych. Wszystkie przypadki dotyczyły przesyłek kłód świerkowych do Chin. Przekazane przez stronę chińską kopie świadectw fitosanitarnych, rzekomo wystawionych przez pracownika Oddziału WIORiN w Braniewie p. Ewę Nadziejko, zaopatrzone są w „jej” podpis (łudząco podobny do oryginału) i pieczęć Oddziału. Każdorazowo o sprawie Inspekcja informowana była przez stronę chińską w związku ze stwierdzeniem w przesyłanym drewnie organizmów szkodliwych. Numeracja każdego świadectw otrzymanego od strony chińskiej posiada oznaczenie literowe „EU” stosowane obecnie w krajach Unii Europejskiej oraz cyfrowe – o numerach wykorzystanych na polskich świadectwach fitosanitarnych sprzed 8 -9 laty, które wówczas posiadały jednak inne oznaczenie literowe – „EC”.

Policja w Braniewie za każdym razem umarzała dochodzenia wszczęte na podstawie otrzymywanych zawiadomień, a Prokuratura te postanowienia zatwierdzała. Powodem był brak możliwości ustalenia kto, gdzie i kiedy fałszerstw tych się dopuszczał. Pani Ewa Nadziejko nie wystawiała żadnych świadectw fitosanitarnych w okresach odpowiadających datom zamieszczonym na świadectwach i też nie wie, w jakich okolicznościach zostały zaopatrzone w jej podpis. W ocenie kontrolujących świadectwa mogły być stemplowane pieczątką z odwzorowanym podpisem p. Ewy Nadziejko (faksymile), ponieważ podpisy na wszystkich świadectwach nie różnią się między sobą w żadnym szczególe.

Prowadzenie spraw związanych z wykroczeniami stwierdzonymi w wyniku kontroli przeprowadzonych przez WIORiN.

W okresie objętym kontrolą Wojewódzki Inspektor prowadził cztery postępowanie związane z naruszeniem przepisów dotyczących stosowaniem środków ochrony roślin. Jedno z postępowań jest aktualnie w trakcie prowadzenia czynności wyjaśniających, w pozostałych przypadkach sprawy zostały skierowane do właściwych miejscowo sądów powszechnych w związku z odmowami przyjęcia mandatów karnych przez obwinionych. Kontrolujący zapoznali się szczegółowo w aktami spraw zakończonych tymi wnioskami.

1. Wniosek z dnia 13.04.2023 r. do Sądu Rejonowego w Działdowie o ukaranie Marcina Karpińskiego za stosowanie ś.o.r. niezgodnie z wymaganiami określonymi na etykiecie zamieszczonej na jego opakowaniu, co stanowiło wykroczenie z art. 76 ust 1 pkt 19 ustawy o środkach ochrony roślin. W aktach sprawy znajdują się:

- a) Protokół nr 44/2022 z kontroli w przeprowadzonej w gospodarstwie rolnym zarządzanym przez obwinionego w dniu 31.05.2022 r. Wśród opisanych w nim ustaleń jest informacja, że zgodnie z prowadzoną ewidencją zabiegów, obwiniony wykonał zabieg preparatem Roundup 360 Plus w dniach 27-30 kwietnia 2022 r. przed siewem kukurydzy. Zgodnie z etykieta środek był dopuszczony do stosowania po siewie kukurydzy na wschodzące chwasty, nie później niż 3 dni przed wschodami kukurydzy. Kontrolowany skorzystał z prawa do odmowy przyjęcia mandatu karnego za to wykroczenie i został poinformowany, że w tej sytuacji sprawa o ukaranie zostanie skierowana do sądu.
- b) Protokół przesłuchania w dniu 20.07.2022 M. Karpińskiego jako osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia wniosku o ukaranie. Wezwanie do stawienia wystawione zostało na podstawie art. 17 §3 w związku z art. 54 § 6 oraz art. 56 § 2 kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Przesłuchiwanemu wyjaśniono o jakie wykroczenia może zostać obwiniony. Przesłuchiwany nie przyznał się do zarzucanego mu czynu i odmówił składania wyjaśnień.
- c) Protokół z przesłuchania świadka. W dniu 21.07.2022 pracownik Oddziału WIORiN w Działdowie p. Paweł Markowski podtrzymał treść ustaleń opisanych przez siebie w protokole kontroli gospodarstwa w dniu 31.05.2022. Potwierdził, że kontrolowany nie zgodził się na ukaranie go grzywną w drodze mandatu karnego w wysokości 500 zł.
- d) Wyrok Nakazowy Sądu Rejonowego w Działdowie z dnia 29.05.2023 r. uznający obwinionego za winnego zarzucanego mu czynu i określający wysokość grzywny na kwotę 600 zł.

W sprawie tej wniosek do Sądu Rejonowego został skierowany po prawie 9 miesiącach od zakończenia czynności wyjaśniających.

2. Wniosek do Sądu Rejonowego w Ełku II wydział karny z dnia 19.07.2023 r. o ukaranie p. Krzysztofa Koszewskiego z Ełku Obwiniono go o to że:

- a) Podczas wykonywania w sezonie wegetacyjnym roku 2022 zabiegu ochrony roślin w gospodarstwie rolnym zastosował w uprawie ogórka preparat niedopuszczony do obrotu zawierający substancję czynną chloropiryfos, która została wycofana z obrotu w 2020 r. (naruszenie z art. 23 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin)
- b) Podczas wykonywania zabiegu w 2022 r. zastosował środek ochrony roślin Cerial Star 500 SC w sposób zagrażający zdrowiu ludzi i zwierząt oraz dla środowiska powodując jego zniesienie na obszar nie będący celem zabiegu, tj. działanie niezgodne z wymogami art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin.

Do wniosku dołączono:

- 1) Pismo Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Ełku HŻ9011.5.15.2022 z dnia 22.08.2022 r., informujące, że w pobranej próbie ogórka gruntowego w gospodarstwie p. K Koszewskiego w ramach kontroli żywności do badań na pozostałości pestycydów wykryto przekroczenie NDP. Dotyczyło ono fenpropidyny – wynik badania 0,29 (NDP 0,01 mg/kg),

W piśmie poinformowano również, że:

- w ramach postępowania kontrolnego pan Koszewski oświadczył, że w uprawie ogórka w dniu 2.08.22 r. zastosował środek grzybobójczy INFINITO 685,5SC,
- kontrolowany nie okazał ewidencji zabiegów ochrony roślin i stosowanych środków ochrony roślin,

- przygotowano powiadomienie informacyjne w systemie RASFF i przekazano do WPK systemu RASFF w Olsztynie,
- 2) Pismo Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa znak BORiN.505.35.2022 z dnia 24.08.2022 r. informujące Wojewódzkiego Inspektora o stwierdzeniu przekroczenia NDP w uprawie ogórka w gospodarstwie p. Koszewskiego. Pismo zawiera również informację dotyczącą oceny ryzyka (otrzymaną z PIB), że oznaczony poziom fenpropidyny nie stwarza potencjalnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów. Do pisma dołączona została kopia protokołu z kontroli i pobrania próby przez Sanepid w Ełku w gospodarstwie p. Koszewskiego.
- 3) Protokół kontroli nr 54/2022 z dnia 8.09.2022 r. z kontroli prowadzonej w dniach 31.08 – 8.09.2022 r. w gospodarstwie K Koszewskiego. Kontrolę przeprowadzono w związku z powzięciem informacji o wykryciu przekroczenia NDP w uprawie ogórka. W protokole tym odnotowano między innymi, że:
- ustalono pole, na którym prowadzona była uprawa ogórka. Graniczyło ono bezpośrednio z polem gdzie uprawiano pomidora,
 - w uprawie pomidora zastosowano preparat Carial Star 500 SC (zawierający mandipropamid i difekonazol) do zwalczania zarazy ziemniaka. Dało to podstawę do wnioskowania, że preparat zastosowany przy wietrze został zniesiony na uprawę ogórka,
 - Kontrolowany tłumaczył, że przekroczenie NDP mogło mieć związek z użyciem preparatu INFINITO 687,5 S.C. w przeddzień pobrania próby przez Inspektorat Sanitarny.
 - Kontrolowany nie przyznał się, że stosował preparaty zawierające chloropiryfos.
 - Stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym gospodarstwie:
 - zastosowania środka ochrony roślin w sposób stwarzający zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt lub dla środowiska bez uwzględnienia możliwości jego zniesienia na inne obiekty,
 - nieprowadzenie lub nie przechowywanie dokumentacji ze stosowania środków ochrony roślin ,
- Za stwierdzone wykroczenia z art. 76 ust.1 pkt 4, 20a 24 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz.U. 2020 r. poz. 2097) , kontrolujący zamierzali nałożyć mandat karny, lecz kontrolowany odmówił jego przyjęcia
- 4) Upoważnienie dla p. Agnieszki Litwińskiej do przeprowadzenia czynności wyjaśniających przed złożeniem wniosku o ukaranie,
- 5) Wezwanie p. K Koszewskiego z dnia 17.10. 2022 r. w celu złożenia zeznań,
- 6) Protokół WI0551.4.2022 z dnia 28.11.2022 r. z przesłuchania p. K Koszewskiego.
- W protokole odnotowano następujące zeznania przesłuchiwanego:
- osobiście wykonywał zabiegi ochrony roślin w swoim gospodarstwie. Posiada aktualne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia ze stosowania środków ochrony roślin,
 - opis sprzętu jaki stosował do wykonywania zabiegów ochrony roślin – uwag nie wniesiono,
 - w uprawie ogórka przeprowadził dwa zabiegi na choroby grzybowe: 17.07 i 2.08.2022 r. preparatem INFINITO 685,5 SC, w dawce 1,2 l/ha,
 - zbiór ogórka odbywał się między 10.07 - 20.08.2022 r. Zebrano łącznie 250 kg,
 - zbiór sprzedany został odbiorcom indywidualnym
 - pobrana przez Inspekcję Sanitarną w dniu 3.08.2022 r. próba ogórka do badań na pozostałości nie została zaplombowana w gospodarstwie i dlatego nie ma pewności czy przebadana próba pochodziła z jego gospodarstwa.
 - zabieg w uprawie pomidorów wykonywał opryskiwaczem plecakowym, preparatem Carial Star 500 SC w dawce 0,6 l/ha w dniu 18 -19.07.2022 r. Zabieg wykonywał w odległości ok 1 m od uprawy ogórków w godzinach popołudniowych przy lekkim wietrze.
 - oświadczył, że w latach 2019-2022 nie stosował w gospodarstwie środków zawierających chloropiryfos i nie wie skąd się wziął w uprawie ogórka.
 - środki ochrony roślin przechowuje w szafie chłodniczej w piwnicy. Puste opakowania po środkach zwraca do sprzedawcy.

7) Protokoły z przesłuchania świadków: Magdy Żukowskiej i Anny Trockiej – inspektorów WIORiN przeprowadzających kontrolę w gospodarstwie p. Koszewskiego. Obie przesłuchiwane zgodnie zeznały, że

- dokumentacja dotycząca stosowania środków ochrony roślin w gospodarstwie obejmowała tylko rok 2022
- w ewidencji 2022 r. brakowało wpisu o zabiegu wykonanym w uprawie pomidora,
- uprawa ogórka graniczyła bezpośrednio z uprawą pomidora,
- w trakcie kontroli, kontrolowany wyjaśnił, że zapomniał przekazać pracownikom Sanepidu pobierającym próbę ogórków do badań, że dzień wcześniej wykonywał zabieg preparatem INFINITO 685,5SC,
- kontrolowany za naruszenie przepisów związanych ze stosowaniem środków ochrony roślin odmówił przyjęcia mandatu karnego w kwocie 500 zł. Poinformowany został przez kontrolujących, że odmowa przyjęcia mandatu skutkować będzie złożeniem wniosku do sądu o ukaranie.
- kontrolowany złożył oświadczenie do protokołu kontroli, że w latach 2019 – 2022 nie stosował środków ochrony roślin zawierających chloropiryfos.

Od zakończenia czynności wyjaśniających do skierowania wniosku o ukaranie upłynęło ponad 7 miesięcy.

- 3. Wniosek z dnia 30.08.2023 do Sądu Rejonowego w Szczytnie o ukaranie Anny Ferenc za - wprowadzenie w okresie 3.04 -30.06.2022 r. środków ochrony roślin do obrotu, bez wymaganego wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w tym zakresie (naruszenie art. 25 ust 1 ustawy o środkach ochrony roślin)**
- nieprowadzenia i nieprzechowywania dokumentacji umożliwiającej określenie nr partii i dat produkcji nabywanych i zbywanych środków (naruszenie art. 25 ust 1 pkt 4 ustawy).

Wyżej wymienione wykroczenia zostały ujawnione w trakcie kontroli przeprowadzonej przez inspektorów z Oddziału WIORiN w Szczytnie w pierwszej połowie stycznia 2023 r. i opisane w protokole z tej kontroli sporządzonym z datą 13.01.2023 r.

W dniu 03.08.2023 r odbyło się przesłuchanie obwinionej Anny Ferenc oraz świadków – inspektorów przeprowadzających u niej kontrolę. W dniu 30.08.2023 wniosek o ukaranie obwinionej został skierowany do sądu.

Ocena.

Kontrolujący oceniają jako poprawne działania Wojewódzkiego Inspektora w sprawach dotyczących podejrzenia popełnienia przestępstwa polegającego na fałszowaniu świadectw fitosanitarnych. Organy ścigania zostały prawidłowo zawiadomione, przy czym wobec braku możliwości ustalenia kto, gdzie i kiedy fałszerstw się dopuścił, należało się liczyć z tym, że dochodzenia w kolejnych sprawach będą umarzone.

W sprawach o wykroczenia kontrolujący pozytywnie oceniają sposób procedowania poszczególnych przypadków od strony formalnej (ustalenia kontroli, przesłuchania obwinionych i świadków, skierowanie wniosku do sądu). Poważne zastrzeżenia budzi natomiast fakt, że we wszystkich trzech opisanych sprawach doszło do nieuzasadnionej 6-9 miesięcznej zwłoki czy to w przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, czy też w samym sporządzeniu wniosku.

W sprawie dotyczącej nieprawidłowości w stosowaniu ś.o.r. przez p. K. Koszewskiego, w związku ze zgłoszeniem przez niego zastrzeżeń dotyczących niezaplombowania pobranej do badań próby ogórka, należało zdaniem kontrolujących uzyskać potwierdzenie od Sanepidu, że użyte do zabezpieczenia próby opakowanie spełniało wymagania opakowania samoplombującego.

W związku z powyższym zalecam:

- 1. Zachowanie maksymalnej staranności w trakcie wykonywania czynności kontrolnych i prowadzenia postępowania pokontrolnego tak, aby uzyskać informacje pozwalające na ustosunkowanie się do zastrzeżeń zgłaszanych przez podmiot kontrolowany.**
- 2. Niedopuszczanie do powstawania nieuzasadnionej zwłoki zarówno na etapie prowadzenia czynności wyjaśniających jak i przygotowywania wniosku do sądu o ukaranie podmiotu winnego naruszenia obowiązujących przepisów prawa.**

Informację o działaniach podjętych w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości proszę przekazać do Głównego Inspektoratu do dnia 30 listopada br.

Z poważaniem

Andrzej Chodkowski

Główny Inspektor

/podpisano elektronicznie/

Sprawę prowadzi: Wiesław Cieślak, tel: 22 652-93-41.